2026/1704

13.7.2026

NEUVOSTON PÄÄTÖS (YUTP) 2026/1704,

annettu 10 päivänä heinäkuuta 2026,

joukkotuhoaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviämisen estämisestä valtiosta riippumattomille toimijoille annetun Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täytäntöönpanon tukemisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 28 artiklan 1 kohdan ja 31 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Eurooppa-neuvosto hyväksyi 12 päivänä joulukuuta 2003 joukkotuhoaseiden leviämisen vastaisen EU:n strategian, jonka III luvussa on luettelo toimenpiteistä, jotka on toteutettava sekä unionissa että kolmansissa maissa tällaisten aseiden leviämisen torjumiseksi.

(2) Yhdistyneiden kansakuntien (YK) turvallisuusneuvosto hyväksyi 28 päivänä huhtikuuta 2004 päätöslauselman 1540 (2004), jäljempänä 'YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1540 (2004)', joka oli ensimmäinen kansainvälinen asiakirja, jossa käsitellään yhtenäisellä ja kattavalla tavalla joukkotuhoaseita, niiden maaliinsaattamisjärjestelmiä ja niihin liittyvää materiaalia. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1540 (2004) vahvistettiin kaikkia valtioita koskevat sitovat velvoitteet, joiden tarkoituksena on estää tällaisten aseiden ja niihin liittyvän materiaalin päätyminen valtioista riippumattomien toimijoiden käsiin. Lisäksi YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1540 (2004) kehotetaan valtioita esittämään sillä perustetulle turvallisuusneuvoston komitealle, jäljempänä 'päätöslauselman 1540 komitea', selvitys toimenpiteistä, joita ne ovat toteuttaneet tai aikovat toteuttaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) panemiseksi täytäntöön.

(3) YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi 27 päivänä huhtikuuta 2006 päätöslauselman 1673 (2006) ja päätti, että päätöslauselman 1540 komitean on tehostettava toimia, joilla se pyrkii edistämään YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täysimääräistä täytäntöönpanoa työohjelmien, tiedotus- ja suhdetoiminnan, avunannon, vuoropuhelun ja yhteistyön avulla. Lisäksi siinä kehotettiin päätöslauselman 1540 komiteaa tarkastelemaan yhdessä valtioiden sekä kansainvälisten, alueellisten ja osa-alueellisten järjestöjen kanssa mahdollisuutta jakaa ja hyödyntää saatuja kokemuksia sekä sellaisten ohjelmien saatavuutta, joilla voitaisiin helpottaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täytäntöönpanoa.

(4) YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi 20 päivänä huhtikuuta 2011 päätöslauselman 1977 (2011) ja päätti jatkaa päätöslauselman 1540 komitean toimeksiantoa kymmenellä vuodella 25 päivään huhtikuuta 2021. YK:n turvallisuusneuvosto päätti myös, että päätöslauselman 1540 komitean olisi: tehostettava edelleen toimia, joilla se pyrkii edistämään YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täysimääräistä täytäntöönpanoa kaikissa valtioissa; pyrittävä aktiivisesti yhdistämään avunantotarjouksia ja avunantopyyntöjä muun muassa vierailemalla valtioissa asianomaisen valtion kutsusta, välittämällä avunantomalleja, toimintasuunnitelmia tai muita päätöslauselman 1540 komitealle toimitettuja tietoja; sekä toteutettava kokonaistarkastelu YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täytäntöönpanotilanteesta joulukuuhun 2016 mennessä.

(5) YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi 15 päivänä joulukuuta 2016 yksimielisesti päätöslauselman 2325 (2016) ja vahvisti siten vuonna 2016 toteutetun YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) kokonaistarkasteluprosessin tulokset. Se kehotti kaikkia valtioita tehostamaan kansallisia toimenpiteitä, joilla YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1540 (2004) pannaan täytäntöön, ja vaati laajempaa tukea valtion valmiuksien kehittämiselle tältä osin muun muassa vapaaehtoisten rahoitusosuuksien avulla sekä yhteistyön laajentamiselle sidosryhmien, kansalaisyhteiskunnan ja tiedeyhteisön välillä.

(6) YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi 30 päivänä marraskuuta 2022 päätöslauselman 2663 (2022) ja päätti jatkaa päätöslauselman 1540 komitean toimeksiantoa kymmenellä vuodella 30 päivään marraskuuta 2032.

(7) Unionin tuki YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täytäntöönpanolle, joka on kanavoitu vuodesta 2006 lähtien panemalla täytäntöön neuvoston yhteiset toiminnat 2006/419/YUTP ([1]) ja 2008/368/YUTP ([2]) sekä neuvoston päätökset 2013/391/YUTP ([3]), (YUTP) 2017/809 ([4]) ja (YUTP) 2023/654 ([5]), on osaltaan vähentänyt merkittävästi niiden valtioiden määrää, jotka eivät ole toimittaneet kansallista selvitystään, ja niiden valtioiden määrää, jotka eivät ole puutteellisen selvityksen toimitettuaan toimittaneet päätöslauselman 1540 komitean pyytämiä lisätietoja. Koska tukea YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1540 (2004) täytäntöönpanoon kuitenkin tarvitaan edelleen, unionin olisi hyväksyttävä tämä päätös, jolla edistetään kyseisen päätöslauselman täytäntöönpanoa.

(8) Tämän päätöksen perusteella toteutettavien toimien tekninen toteutus olisi annettava tehtäväksi Yhdistyneiden kansakuntien aseriisuntatoimistolle (UNODA), jonka vastuulla on antaa päätöslauselman 1540 komitealle ja sen asiantuntijaryhmälle aineellista ja logistista tukea.

(9) Tätä päätöstä ohjaa periaate, jonka mukaan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täytäntöönpanoa tukevista aiemmista neuvoston yhteisistä toiminnoista ja päätöksistä saatuja kokemuksia hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla. Siinä asetetaan etusijalle valtioiden yksilöimät erityistarpeet ja esittämät pyynnöt, mukaan lukien kapasiteettivaatimukset, sekä annetaan apua ja kehitetään valmiuksia räätälöityjen ja kysyntälähtöisten lähestymistapojen avulla. Se kannustaa kansalliseen ja alueelliseen vastuunottoon tuetuista toimista pitkän aikavälin kestävyyden varmistamiseksi ja institutionaalisten valmiuksien säilyttämiseksi sekä UNODAn, unionin ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täytäntöönpanoa tukevien asiaankuuluvien kansainvälisten, alueellisten ja osa-alueellisten toimijoiden väliseen täydentävyyteen, koordinointiin ja synergiaan. Tässä päätöksessä keskitytään toimiin, joilla on saatu aikaan konkreettisia ja mitattavissa olevia tuloksia, erityisesti kansallisen täytäntöönpanon tehostamisessa, raportointi- ja avustusmekanismien parantamisessa, tietoisuuden lisäämisessä asiaankuuluvien sidosryhmien keskuudessa ja jatkuvan sitoutumisen edistämisessä YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täytäntöönpanoon. Tällä päätöksellä parannetaan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) puitteissa reagointia uusien teknologioiden, tieteellisen edistyksen ja kehittyvien kaksikäyttöriskien synnyttämiin mahdollisuuksiin ja haasteisiin. Sillä myös varmistetaan sukupuolinäkökulman sisällyttäminen hanketoimiin ja edistetään naisten osallistumista ja johtajuutta sen soveltamisalaan kuuluvissa toimissa ja vuoropuheluissa.

(10) Tämä päätös olisi pantava täytäntöön noudattaen komission ja YK:n välistä taloudellisia ja hallinnollisia asioita koskevaa puitesopimusta, jota sovelletaan unionin YK:n hallinnoimiin ohjelmiin tai hankkeisiin maksamien rahoitusosuuksien hallinnointiin,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Unioni tukee seuraavia joukkotuhoaseiden leviämisen vastaiseen EU:n strategiaan sisältyviä toimenpiteitä vastaavia toimia:

a) temaattiset valmiuksien kehittämistä koskevat työpajat ja koulutustilaisuudet vastauksena enintään viiteen valtioiden esittämään avunantopyyntöön;

b) alueellisia yhteyspisteitä koskeva koulutus;

([1]) Neuvoston yhteinen toiminta 2006/419/YUTP, 12 päivältä kesäkuuta 2006, Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täytäntöönpanon tukemisesta osana joukkotuhoaseiden leviämisen vastaisen Euroopan unionin strategian täytäntöönpanoa (EUVL L 165, 17.6.2006, s. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/joint_action/2006/419/oj).

([2]) Neuvoston yhteinen toiminta 2008/368/YUTP, hyväksytty 14 päivänä toukokuuta 2008, Yhdistyneiden Kansakuntien päätöslauselman 1540 (2004) täytäntöönpanon tukemisesta joukkotuhoaseiden leviämisen vastaisen EU:n strategian täytäntöönpanon puitteissa (EUVL L 127, 15.5.2008, s. 78, ELI: http://data.europa.eu/eli/joint_action/2008/368/oj).

([3]) Neuvoston päätös 2013/391/YUTP, annettu 22 päivänä heinäkuuta 2013, joukkotuhoaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviämisen estämisestä annetun Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) käytännön täytäntöönpanon tukemisesta (EUVL L 198, 23.7.2013, s. 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2013/391/oj).

([4]) Neuvoston päätös (YUTP) 2017/809, annettu 11 päivänä toukokuuta 2017, joukkotuhoaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviämisen estämisestä annetun Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täytäntöönpanon tukemisesta (EUVL L 121, 12.5.2017, s. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2017/809/oj).

([5]) Neuvoston päätös (YUTP) 2023/654, annettu 20 päivänä maaliskuuta 2023, joukkotuhoaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviämisen estämisestä annetun Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täytäntöönpanon tukemisesta (EUVL L 81, 21.3.2023, s. 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/654/oj).

c) yksi simulaatioharjoitus ja yksi suunnitteluharjoitus;

d) kansallisten toimintasuunnitelmien kehittämisen tukeminen ja räätälöidyn tuen tarjoaminen;

e) tiedon tuottaminen ja levittäminen.

Yksityiskohtainen kuvaus kyseisistä ensimmäisessä kohdassa tarkoitetuista toimista esitetään tämän päätöksen liitteessä.

2 artikla

1. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, jäljempänä 'korkea edustaja', vastaa tämän päätöksen täytäntöönpanosta.

2. UNODA vastaa 1 artiklassa tarkoitettujen toimien teknisestä toteutuksesta. Se suorittaa kyseisen tehtävän korkean edustajan alaisuudessa. Tätä varten korkea edustaja sopii tarvittavista järjestelyistä UNODAn kanssa.

3 artikla

1. Rahoitusohje 1 artiklassa tarkoitettujen toimien toteuttamiseksi on 1 999 934,66 euroa.

2. Edellä 1 kohdassa vahvistetusta rahoitusohjeesta rahoitettuja menoja hallinnoidaan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavien menettelyjen ja sääntöjen mukaisesti.

3. Komissio valvoo 2 kohdassa tarkoitettujen menojen asianmukaista hallinnointia. Se tekee tätä varten UNODAn kanssa tarvittavan sopimuksen. Sopimuksessa määrätään, että UNODA varmistaa unionin rahoitusosuuden näkyvyyden tavalla, joka vastaa rahoitusosuuden suuruutta.

4. Komissio pyrkii tekemään 3 kohdassa tarkoitetun sopimuksen mahdollisimman pian tämän päätöksen voimaantulon jälkeen. Se ilmoittaa neuvostolle mahdollisista vaikeuksista kyseisessä prosessissa ja sopimuksen tekopäivästä.

4 artikla

Korkea edustaja tiedottaa neuvostolle tämän päätöksen täytäntöönpanosta UNODAn säännöllisesti laatimien selvitysten perusteella. Kyseiset selvitykset ovat perustana neuvoston suorittamalle arvioinnille. Komissio antaa tietoja 1 artiklassa tarkoitettujen toimien rahoitukseen liittyvistä näkökohdista.

5 artikla

1. Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

2. Tämän päätöksen voimassaolo päättyy 36 kuukauden kuluttua 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun sopimuksen tekopäivästä tai kuuden kuukauden kuluttua päätöksen hyväksymispäivästä, jos sopimusta ei ole siihen mennessä tehty.

Tehty Brysselissä 10 päivänä heinäkuuta 2026.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

S. HARRIS

LIITE

Hankeasiakirja

Euroopan unionin tuki joukkotuhoaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviämisen estämisestä valtiosta riippumattomille toimijoille annetun Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täytäntöönpanolle

1. **TAUSTAA**

Euroopan unioni on vuosien mittaan johdonmukaisesti tukenut Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) ja sitä seuraavien päätöslauselmien täytäntöönpanoa noudattaen 12 päivänä joulukuuta 2003 hyväksyttyä joukkotuhoaseiden leviämisen vastaista EU:n strategiaa, jossa asetetaan tavoitteeksi edistää Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston roolia ja parantaa sen valmiuksia vastata joukkotuhoaseiden leviämiseen liittyviin haasteisiin.

Vuodesta 2006 lähtien tukea on annettu peräkkäisillä EU:n neuvoston yhteisillä toiminnoilla ja neuvoston päätöksillä, jotka Yhdistyneiden kansakuntien aseriisuntatoimisto (UNODA) on pannut täytäntöön. UNODAlla on valtuudet antaa tukea päätöslauselman 1540 nojalla perustetulle turvallisuusneuvoston komitealle, jäljempänä ’päätöslauselman 1540 komitea’, ja sen asiantuntijaryhmälle, ja se on toiminut EU:n rahoittamien, päätöslauselmaa tukevien hankkeiden täytäntöönpanosta vastaavana organisaationa.

UNODAlla on keskeinen rooli päätöslauselman 1540 tehokkaan täytäntöönpanon edistämisessä ja helpottamisessa maailmanlaajuisella, alueellisella ja kansallisella tasolla. UNODA on muun muassa Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan 1977 (2011) perustuvien toimeksiantojensa mukaisesti tarjonnut foorumeita, joilla lisätään tietoisuutta päätöslauselmasta 1540, vahvistetaan kansallisia täytäntöönpanovalmiuksia sekä edistetään vuoropuhelua ja yhteistyötä temaattisissa ja monialaisissa kysymyksissä. UNODA on vähitellen laajentanut ja räätälöinyt tukeaan vastaamaan maiden ja alueiden erityistarpeita ja prioriteetteja tekemällä tiivistä yhteistyötä päätöslauselman 1540 komitean, jäsenvaltioiden, hallitustenvälisten järjestöjen, erikoistuneiden kansainvälisten elinten, alueellisten ja osa-alueellisten järjestöjen sekä kansalaisyhteiskunnan kanssa.

UNODAn merkittävä panos päätöslauselman 1540 täytäntöönpanoa tukeviin maailmanlaajuisiin toimiin käy ilmi myös toteutettujen toimien suuresta määrästä. Vuosina 2011–2025 UNODA tuki, järjesti tai oli mukana järjestämässä yli 200:aa toimea, mikä korostaa sen keskeistä roolia täytäntöönpano- ja avustustoimien edistämisessä maailmanlaajuisesti. Peräkkäisten EU:n neuvoston päätösten nojalla toteutetut toimet ovat tuottaneet mitattavissa olevia tuloksia, muun muassa parantaneet raportointiastetta sekä vahvistaneet kansallisia oikeudellisia ja institutionaalisia kehyksiä päätöslauselman 1540 ja myöhempien päätöslauselmien täytäntöönpanoa varten. Tästä edistyksestä huolimatta täytäntöönpanossa on edelleen merkittäviä puutteita monilla alueilla. Monilla valtioilla on edelleen haasteita, jotka liittyvät lainsäädäntö- ja sääntelykehysten kehittämiseen, virastojen väliseen koordinointiin, tekniseen asiantuntemukseen ja resurssirajoituksiin.

Ehdotuksessa yksilöidyt ensisijaiset alueet – Afrikka, Latinalainen Amerikka ja Karibian alue sekä Aasia ja Tyynenmeren alue – ovat edelleen jäljessä päätöslauselman 1540 tehokkaassa täytäntöönpanossa. Afrikassa joukkotuhoaseiden leviämistä koskevat riskit ovat edelleen merkittäviä ja terroristiryhmien aiheuttamaa uhkaa pidetään suurimpana muihin alueisiin verrattuna. Silti vain hieman yli kolmannes valtioista on ilmoittanut, että keskeiset institutionaaliset ja oikeudelliset toimenpiteet ovat käytössä. Niistä kahdeksasta jäsenvaltiosta, jotka eivät ole toimittaneet päätöslauselman 1540 mukaista kansallista kertomusta, seitsemän on peräisin kyseiseltä alueelta. Sen vuoksi ehdotetussa päätöksessä asetetaan etusijalle kysyntälähtöinen tekninen apu ja valmiuksien kehittäminen, mukaan lukien keskeisenä prioriteettina edelleen oleva lainsäädännön kehittäminen, ja laajennetaan niitä. Latinalaisessa Amerikassa ja Karibian alueella päätöslauselman 1540 täytäntöönpanoon liittyvät panokset ovat suuret, erityisesti kun otetaan huomioon kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden nopea kasvu ja jatkuvat puutteet vientivalvontajärjestelmissä. Noin puolet jäsenvaltioista on ilmoittanut toteuttaneensa toimenpiteitä, mutta täytäntöönpano on edelleen epätasaista, sillä lainsäädäntövälineet ovat hajanaisia ja institutionaalinen koordinointi on epäjohdonmukaista. Ehdotetussa päätöksessä asetetaan etusijalle räätälöity oikeudellinen ja tekninen apu, jota täydennetään tehostetulla alueellisella yhteistyöllä, jotta voidaan edistää asiaankuuluvien lakien ja asetusten kehittämistä ja täytäntöönpanoa. Aasiassa ja Tyynenmeren alueella sääntelemättömien, joukkotuhoaseiden leviämistä edistävien tavaroiden laiton kauppa ja rahoitus on edelleen merkittävä alueellinen turvallisuushaaste. Monia täytäntöönpanotoimenpiteitä on olemassa, mutta ne ovat edelleen epätasaisia, ja lainsäädäntökehyksissä, virastojen välisessä koordinoinnissa ja tietojenvaihdossa on puutteita. Ehdotetulla päätöksellä vahvistetaan lainsäädäntöapua ja institutionaalista valmiuksien kehittämistä muun muassa tukemalla päätöslauselman 1540 mukaisten vientivalvonta- ja täytäntöönpanovelvoitteiden täytäntöönpanoa, jotta voidaan edistää tehokasta strategista kaupanhallintaa.

Kaikkien alueiden yhteisenä monialaisena haasteena ovat jatkuvat resurssirajoitteet, sillä päätöslauselman 1540 mukaisiin kansallisiin yhteyspisteisiin vaikuttavat suuri vaihtuvuus, rajallinen koulutus ja kilpailevat prioriteetit, mikä korostaa jatkuvan valmiuksien kehittämisen, kohdennetun resurssituen ja vahvistetun kansainvälisen yhteistyön tarvetta. Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää jatkuvaa sitoutumista, jonka avulla vahvistetaan institutionaalisia valmiuksia ja edistetään kansallista vastuunottoa täytäntöönpanotoimien pitkän aikavälin kestävyyden varmistamiseksi.

Lisäksi kehityskulut, kuten uudet teknologiat ja kehittyvät kaksikäyttöriskit, korostavat päätöslauselman 1540 jatkuvaa merkitystä sekä kestävän ja mukautuvan kansainvälisen tuen tarvetta. Hankkeella edistetään myös käynnissä olevia kansainvälisiä toimia, joilla valmistellaan päätöslauselman 1540 täytäntöönpanotilanteen kokonaistarkastelua vuonna 2027.

Tässä ehdotuksessa siirrytään jäsenvaltioille pyynnöstä annettavaan kysyntälähtöiseen suoraan apuun aiempien yhteisten toimintojen ja neuvoston päätösten nojalla toteutetuista toimista saatujen kokemusten sekä komitean vuonna 2022 laatiman päätöslauselman 1540 kokonaistarkastelun mukaisesti; siinä korostettiin tarvetta parantaa avunantopyyntöihin vastaamista. Tällä ehdotuksella pyritään saavutetun edistyksen ja todettujen tarpeiden perusteella vahvistamaan edelleen alueellisia valmiuksia ja yhteistyötä ja edistämään samalla alueiden välisiä toimia.

EU:n jatkuva sitoutuminen – uudella neuvoston päätöksellä – on olennaisen tärkeää, jotta voidaan vakiinnuttaa tähän mennessä saavutetut tulokset, ylläpitää toimien täytäntöönpanovauhtia ja vahvistaa jäsenvaltioiden valmiuksia edelleen johdonmukaisen pitkän aikavälin tuen avulla.

2. **YLEISTÄ**

Ehdotettu hanke perustuu YK:n aseriisuntatoimiston (UNODA) täytäntöön paneman neuvoston päätöksen (YUTP) 2023/654 ja päätöslauselman 1540 täytäntöönpanoa tukevien aiempien yhteisten toimintojen ja neuvoston päätösten nojalla saavutettuihin tuloksiin. Tarvittaessa voidaan toteuttaa erityistoimia muiden kansainvälisten tai alueellisten järjestöjen kanssa. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö (Etyj) tukisi asiaankuuluvien toimien toteuttamista omalla alueellaan ehdotetun neuvoston päätöksen mukaisesti, ja tällaisten toimien rahoitus kanavoitaisiin UNODAn kautta.

Ehdotetun EU:n neuvoston päätöksen täytäntöönpanoa ohjaavat seuraavat periaatteet:

a) hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla kokemuksia ja oppeja, joita on saatu päätöslauselman 1540 tehokasta täytäntöönpanoa tukevista aiemmista yhteisistä toiminnoista ja neuvoston päätöksistä;

b) etusijalle asetetaan valtioiden yksilöimät erityistarpeet ja esittämät pyynnöt, mukaan lukien kapasiteettivaatimukset, sekä annetaan apua ja kehitetään valmiuksia räätälöityjen ja kysyntälähtöisten lähestymistapojen avulla;

c) kannustetaan kansalliseen ja alueelliseen vastuunottoon tuetuista toimista pitkän aikavälin kestävyyden varmistamiseksi ja institutionaalisten valmiuksien säilyttämiseksi;

d) varmistetaan UNODAn, EU:n ja päätöslauselman 1540 täytäntöönpanoa tukevien asiaankuuluvien kansainvälisten, alueellisten ja osa-alueellisten toimijoiden välinen täydentävyys, koordinointi ja synergia;

e) keskitytään toimiin, joilla on saatu aikaan konkreettisia ja mitattavissa olevia tuloksia, erityisesti kansallisen täytäntöönpanon tehostamisessa, raportointi- ja avustusmekanismien parantamisessa, tietoisuuden lisäämisessä asiaankuuluvien sidosryhmien keskuudessa ja jatkuvan sitoutumisen edistämisessä päätöslauselman 1540 täytäntöönpanoon;

f) parannetaan päätöslauselman 1540 puitteissa reagointia uusien teknologioiden, tieteellisen edistyksen ja kehittyvien kaksikäyttöriskien synnyttämiin mahdollisuuksiin ja haasteisiin; ja

g) varmistetaan sukupuolinäkökulman sisällyttäminen hanketoimiin ja edistetään naisten osallistumista ja johtajuutta tämän ehdotetun neuvoston päätöksen mukaisissa toimissa ja vuoropuheluissa.

3. **TAVOITTEET**

UNODA jatkaa päätöslauselman 1540 ja sitä seuraavien päätöslauselmien tehokkaan ja yleismaailmallisen täytäntöönpanon edistämistä kohdennetuilla ja koordinoiduilla toimenpiteillä, joilla pyritään vahvistamaan kansallisia, osa-alueellisia ja alueellisia täytäntöönpanotoimia ja -valmiuksia, aiempien EU:n neuvoston päätösten nojalla saavutetun edistymisen ja vuoden 2022 kokonaistarkastelun pohjalta. Näiden toimenpiteiden keskiössä on kansallisten valmiuksien kehittäminen, kansallisten yhteyspisteiden välisen yhteistyön vahvistaminen, teknisen ja temaattisen avun helpottaminen valtioiden tarpeiden mukaisesti sekä kansainvälisen yhteistyön ja asiaankuuluvien sidosryhmien tietoisuuden lisäämisen avulla.

Kuten vuodesta 2009 lähtien tehtyjen kokonaistarkastelujen tulokset osoittavat, päätöslauselman 1540 täytäntöönpanon tehostaminen edellyttää monivuotisia koordinoituja toimia, jotka on räätälöity ottaen huomioon alueellinen konteksti ja kansalliset erityispiirteet. Ohjelmalla pohjustetaan ja ylläpidetään aikaisempien EU:n avustusehdotusten mukaisten toimien täytäntöönpanovauhtia monitahoisella lähestymistavalla, johon kuuluvat seuraavat:

Kokonaistavoite (odotettu vaikutus)

Joukkotuhoaseiden leviämisen vastaisen EU:n strategian täytäntöönpanon mukaisesti ohjelman yleisenä tavoitteena on edistää kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta tukemalla jäsenvaltioita päätöslauselman 1540 – joka on edelleen kansainvälisen asesulkujärjestelmän pilari – täysimääräisessä ja tehokkaassa kansallisessa täytäntöönpanossa.

Tämä tavoite perustuu aiempaan EU:n tukeen, jota on annettu yhteisten toimintojen 2006/419/YUTP ja 2008/368/YUTP sekä neuvoston päätösten 2013/391/YUTP, (YUTP) 2017/809 ja (YUTP) 2023/654 nojalla.

Erityistavoitteet

a) Vahvistetaan kansallisia ja alueellisia valmiuksia panna päätöslauselma 1540 täytäntöön muun muassa koulutuksen, valmiuksien kehittämisen, teknisen avun sekä avunantopyyntöjen ja -tarjousten helpottamisen avulla;

b) parannetaan kansallisten yhteyspisteiden valmiuksia, roolia ja tehokkuutta, mukaan lukien valtioiden välisen koordinoinnin, yhteistyön ja tietojenvaihdon parantaminen päätöslauselman 1540 komitean kanssa ja yhteyspisteiden kesken, jotta voidaan tukea päätöslauselman tehokasta täytäntöönpanoa;

c) tuetaan vapaaehtoisten kansallisten täytäntöönpanoa koskevien toimintasuunnitelmien kehittämistä, päivittämistä ja käytännön täytäntöönpanoa valtioiden pyynnöstä ja helpotetaan räätälöidyn avun myöhempää saantia havaittujen puutteiden korjaamiseksi ja tarpeiden täyttämiseksi;

d) edistetään osa-alueellista, alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä, jolla lisätään synergiaa, johdonmukaisuutta ja täydentävyyttä päätöslauselman 1540 täytäntöönpanossa;

e) lisätään asiaankuuluvien kohderyhmien, kuten viranomaisten, parlamentin jäsenten, yksityisen sektorin, tiedeyhteisön ja kansalaisyhteiskunnan, tietoisuutta päätöslauselman 1540 täysimääräisen täytäntöönpanon velvoitteista ja merkityksestä;

f) vahvistetaan asiaankuuluvien kohderyhmien, myös naisten, merkityksellistä osallistumista päätöslauselman 1540 kansainvälisiin, alueellisiin ja kansallisiin täytäntöönpanotoimiin;

g) tuetaan vuosina 2009, 2016 ja 2022 tehtyjen kokonaistarkastelujen asiaankuuluvien suositusten käytännön täytäntöönpanoa sekä vuoden 2027 kokonaistarkastelun valmistelua ja sen tulosten täytäntöönpanoa.

4. **ODOTETUT TULOKSET**

Odotettu kokonaistulos:

Päätöslauselman 1540 kansallisen täytäntöönpanon tehostaminen jäsenvaltioissa.

Erityiset tulokset:

a) Kansallisten viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan tietoisuuden lisääminen päätöslauselman 1540 täysimääräisen ja tehokkaan täytäntöönpanon tärkeydestä;

b) päätöslauselmaan 1540 liittyvien kansallisten oikeudellisten, sääntely- ja hallintokehysten parantaminen ja vahvistaminen;

c) yhteyspisteiden ja muiden asiaankuuluvien kansallisten sidosryhmien institutionaalisten ja teknisten valmiuksien vahvistaminen ja virastojen välisen koordinoinnin tehostaminen;

d) päätöslauselman 1540 komitealle toimitettujen kansallisten raporttien, vapaaehtoisten toimintasuunnitelmien ja niihin liittyvien tietojen laadun, kattavuuden, johdonmukaisuuden ja oikea-aikaisuuden parantaminen; ja

e) kansainvälisten, alueellisten ja osa-alueellisten kumppanien välisen koordinoinnin, täydentävyyden ja tietojenvaihdon parantaminen.

5. **TOIMET**

Meneillään olevasta avustussyklistä saatujen kokemusten perusteella tässä hankkeessa keskitytään kohdennettuihin kansallisiin ja osa-alueellisiin toimiin, kuten simulaatioharjoituksiin, laajamittaisten alueellisten tiedotustapahtumien sijasta. Tämä lähestymistapa mahdollistaa käytännöllisemmän ja kohdennetumman tuen vastauksena jäsenvaltioiden erityisiin pyyntöihin. Alueellisia yhteyspisteitä koulutetaan edelleen, jotta voidaan edistää koordinointia ja tietämyksen vaihtoa.

I **Hallituksen virkamiesten paremmat valmiudet panna täytäntöön päätöslauselman 1540 mukaiset velvoitteet**

Toimi 1A: Temaattiset valmiuksien kehittämistä koskevat työpajat ja koulutukset

Temaattisia valmiuksien kehittämistä koskevia työpajoja ja koulutusta järjestetään enintään viiden valtioiden esittämän avunantopyynnön perusteella, ja etusijalla ovat Afrikan, Aasian ja Tyynenmeren, Latinalaisen Amerikan ja Karibian maat. Näillä toimilla täydennetään päätöslauselman 1540 komitean avustustehtävää ja tuetaan valtioita käytännön ja kohdennettujen toimien toteuttamisessa päätöslauselman 1540 kansallisen täytäntöönpanon vahvistamiseksi. Nämä työpajat ja koulutukset parantavat hallituksen virkamiesten valmiuksia ja vahvistavat virastojen välistä koordinointia, mikä tehostaa kansallista täytäntöönpanoa. Kansainvälisiä ja alueellisia järjestöjä sekä alan asiantuntijoita voidaan pyytää tarjoamaan koulutusta, esittelemään lainsäädäntövälineitä ja jakamaan asiaankuuluvia avustusohjelmia.

Kansallisista tarpeista ja olosuhteista riippuen työpajoilla voidaan pyrkiä

— lisäämään tietoisuutta päätöslauselmasta 1540 ja sen jälkeen annetuista päätöslauselmista;

— tarkistamaan kansallisia lainsäädäntö- ja sääntelykehyksiä ja täytäntöönpanotoimenpiteitä puutteiden ja ensisijaisten toimien tunnistamiseksi;

— yksilöimään osallistuvat kansalliset yksiköt ja selventämään rooleja ja vastuita;

— tarjoamaan räätälöityä teknistä apua kestävien kansallisten valmiuksien kehittämisen tukemiseksi; ja

— vastaamaan tarvittaessa uusiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin, jotka liittyvät muun muassa teknologian kehitykseen, kaksikäyttöriskeihin ja aineettomiin teknologian siirtoihin.

Toimi 1B: Alueellisia yhteyspisteitä koskeva koulutus

Yhteyspisteet toimivat linkkeinä komitean ja kansallisten viranomaisten välillä ja toimivat kansallisten koordinaattoreiden roolissa päätöslauselmaan liittyvissä kysymyksissä. Päätöslauselman 1540 yhteyspisteille suunnatut koulutusohjelmat ovat näin ollen ratkaisevassa asemassa päätöslauselman 1540, sen jäsenvaltioille asettamien velvoitteiden sekä täytäntöönpanohaasteiden ja niiden ratkaisemiseen tarvittavien valmiuksien ymmärtämisen vahvistamisessa. Yhteyspisteiden koulutusta on järjestettävä säännöllisesti ja kestävällä tavalla, kun otetaan huomioon yhteyspisteiden vaihtuvuuden yleisyys ja päätöslauselman 1540 täytäntöönpanon muuttuva toimintaympäristö. Tukea annetaan neljälle alueelliselle koulutukselle, jotka on tarkoitettu valtioiden nimeämille kansallisille yhteyspisteille. Koulutuksella vahvistetaan yhteyspiteiden tietämystä päätöslauselmasta 1540 ja sitä seuraavista päätöslauselmista, selkeytetään valtioiden vastuita ja käytettävissä olevia avustusmahdollisuuksia sekä vahvistetaan tietojenvaihtoa, yhteistyötä ja yhteistoimintaa yhteyspisteiden kesken sekä päätöslauselman 1540 komitean ja yhteyspisteiden välillä.

Toimi 1C: Simulaatioharjoitukset

Järjestetään kaksi suunnitteluharjoitusta tai simulaatioharjoitusta (TTX), joissa osallistuville valtioille annetaan päätöslauselman 1540 täytäntöönpanoon liittyvää skenaariopohjaista käytännön koulutusta. Näillä harjoituksilla tuetaan kansallisten kehysten käytännön soveltamista ja validointia, virastojen välistä koordinointia ja päätöksentekoprosesseja.

Simulaatioharjoituksissa voidaan keskittyä skenaarioihin, jotka käsittelevät ydin-, kemiallisiin tai biologisiin materiaaleihin liittyviä joukkotuhoaseiden leviämisriskejä, ja tarkastella laittomaan hankintaan liittyviä toimia ja toimijoita, rajatylittäviä siirtoja tai vientivalvonnan haasteita kansallisista ja alueellisista prioriteeteista riippuen. Harjoituksilla vahvistetaan operatiivista valmiutta ja hyödynnetään edelleen valmiuksien kehittämistoimista ja koulutustoimista saatuja kokemuksia.

II **Apua tarvitsevien jäsenvaltioiden paremmat mahdollisuudet vastata asianmukaisesti tarpeisiinsa**

Toimi 2: Kansallisten toimintasuunnitelmien kehittämisen tukeminen ja räätälöidyn tuen tarjoaminen

Vapaaehtoiset kansalliset toimintasuunnitelmat ovat tärkeä väline päätöslauselman 1540 täytäntöönpanon tukemisessa. Ne auttavat valtioita arvioimaan puutteita, priorisoimaan täytäntöönpanotoimenpiteitä, kartoittamaan kansallisia sidosryhmiä ja arvioimaan tarvittavia resursseja ja avustustarpeita. Räätälöidyn ja vaiheittaisen lähestymistavan avulla vähintään kahta valtiota tuetaan pyynnöstä vapaaehtoisten kansallisten toimintasuunnitelmien laatimisessa tai päivittämisessä, mukaan lukien avustustarpeiden tunnistaminen ja kartoittaminen. Tähän tukeen sisältyy täytäntöönpanotoimenpiteiden priorisointi, tarvittavien resurssien määrittäminen ja avunantopyyntöjen laatiminen tai tarkentaminen. Tähän sisältyy tarvittaessa myös analyysi nykyisistä kansallisista oikeudellisista kehyksistä tarkoituksena tunnistaa sellaiset puutteet, jotka voidaan korjata uudella tai täydentävällä lainsäädännöllä tai asetuksilla päätöslauselman 1540 mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi. Lisäksi sen jälkeen, kun kansalliset toimintasuunnitelmat on suunnitellusti laadittu ja päivitetty, on tarkoitus antaa jatkuvaa tukea sen varmistamiseksi, että suunnitelmat pannaan täytäntöön konkreettisella ja kestävällä tavalla.

Toimella tuetaan valtioita sellaisten vapaaehtoisten kansallisten toimintasuunnitelmien laatimisessa, joissa on määritelty selkeät tavoitteet, aikataulut ja koordinoidut toimet, ja edistetään valtioiden ja avuntarjoajien välisten kumppanuuksien tuloksellisuutta päätöslauselman 1540 kattavaa täytäntöönpanoa varten.

III **Kansallisten viranomaisten, asiaankuuluvien yleisöjen ja kansalaisyhteiskunnan tietoisuuden lisääminen päätöslauselman 1540 täysimääräisen täytäntöönpanon tärkeydestä**

Toimi 3: Tiedon tuottaminen ja levittäminen

Tuotetaan kaksi tietämystä lisäävää tuotosta, myös julkaisuja, päätöslauselman 1540 täytäntöönpanoon liittyvien keskeisten kysymysten käsittelemiseksi. Näillä tuotoksilla pyritään keräämään kokemuksia ja tehokkaita käytäntöjä, antamaan tietoa uusista suuntauksista ja haasteista sekä tukemaan tietoon perustuvaa strategian ja politiikan kehittämistä. Toimella lisätään asiaankuuluvien sidosryhmien tietämystä seikoista, jotka liittyvät päätöslauselman 1540 mukaisten velvoitteiden täysimääräiseen ja tehokkaaseen täytäntöönpanoon, ja edistetään päätöslauselman 1540 komitean työtä asiaankuuluvilla aloilla. Tietämystä lisäävien tuotosten teemoissa otetaan huomioon täytäntöönpanon kehityssuuntien, puutteiden ja tarpeiden havainnointi, mukaan lukien vuoden 2022 kokonaistarkastelussa ja tulevassa vuoden 2027 kokonaistarkastelussa yksilöidyt kehityssuunnat, puutteet ja tarpeet.

6. **KOORDINOINTIMEKANISMI JA TEHTÄVÄT**

UNODA toimii täytäntöönpanosta vastaavana organisaationa ja on yhteydessä päätöslauselman 1540 komiteaan ja sen asiantuntijaryhmään ohjelman toimien järjestämiseksi. Täytäntöönpanosta vastaavana organisaationa UNODA pitää tiiviisti yhteyttä avunantajaan, kutsuu koolle koordinointikokouksia, laatii säännöllisesti kertomuksia ja rahoituskertomuksia sekä antaa poliittista ja organisatorista tukea kumppaniyhteisöille. Kaikki hankevarat maksetaan ja niitä hallinnoidaan Yhdistyneiden kansakuntien sääntöjen ja määräysten mukaisesti.

Päätöslauselmassaan 1977 (2011) Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvosto kehotti päätöslauselman 1540 komiteaa jatkamaan aktiivista yhteistyötä valtioiden ja asiaankuuluvien kansainvälisten, alueellisten ja osa-alueellisten järjestöjen kanssa edistääkseen kokemusten, saatujen oppien ja tehokkaiden käytäntöjen jakamista päätöslauselman 1540 soveltamisalalla. Tässä yhteydessä UNODAn päätöslauselmaa 1540 käsittelevät alueelliset koordinaattorit Addis Abebassa ja Bangkokissa ovat jatkaneet vankan tuen antamista päätöslauselman 1540 täytäntöönpanolle Afrikan ja Aasian ja Tyynenmeren alueilla joukkotuhoaseiden leviämisriskien ehkäisemiseksi.

UNODA on myös ylläpitänyt muun muassa alueellisten keskustensa kautta vahvoja kumppanuuksia kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen kanssa sen varmistamiseksi, että apua tarvitsevat jäsenvaltiot saavat asianmukaista tukea päätöslauselman täytäntöönpanossa. UNODA jatkaa yhteistyötä Etyjin kanssa, joka saa kohdennettua rahoitusta erityistoimien toteuttamiseen osallistujavaltioissa toimeksiantonsa, maantieteellisen kattavuutensa ja teknisen asiantuntemuksensa mukaisesti. Tämä yhteistyö perustuu Etyjin vahvaan alueelliseen läsnäoloon ja vakiintuneeseen kumppanuuteen kansallisten viranomaisten kanssa. Hankkeiden yleinen koordinointi, valvonta ja raportointi on edelleen UNODAn vastuulla.

UNODA varmistaa suoraan toteuttamiensa toimien ja Etyjin toteuttamien toimien välisen johdonmukaisuuden ja täydentävyyden säännöllisen koordinoinnin ja tiedonvaihdon avulla. UNODA yhdistää Etyjin panoksen yleiseen ohjelmaraportointiin, mukaan lukien avunantajalle toimitettavat vuotuiset rahoitusraportit ja hankekuvaukset. Näitä virallisia raportteja täydennetään tarvittaessa näiden kahden tahon välisillä epävirallisilla päivityksillä, jotka toteutuvat sähköpostikirjeenvaihdolla, puhelinneuvotteluilla ja tapauskohtaisilla koordinointikokouksilla. Tämä tehostettu alueellinen lähestymistapa täytäntöönpanoon antaa UNODAlle mahdollisuuden varmistaa yhteiset toimet ja maksimoida synergiamahdollisuudet.

UNODA pitää yhteyttä ja koordinoi toimintaansa myös muiden asiaankuuluvien Euroopan unionin rahoittamien ohjelmien ja hankkeiden, etenkin EU:n CBRN-osaamiskeskusaloitteen ja P2P-vientivalvontaohjelman, täytäntöönpanosta vastaavien tahojen sekä sellaisten hankkeiden kanssa, jotka toteutetaan seuraavien neuvoston päätösten nojalla:

— neuvoston päätös (YUTP) 2025/494, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2025, biologisten aseiden kieltosopimuksen, sen konferenssien välisenä aikana toteutettavan ohjelman ja sen kymmenennen tarkistuskonferenssin valmistelujen tukemisesta;

— neuvoston päätös (YUTP) 2023/2705, annettu 30 päivänä marraskuuta 2023, biologisen turvallisuuden ja turvajärjestelyjen vahvistamisen tukemisesta Ukrainassa joukkotuhoaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviämisen estämisestä annetun Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täytäntöönpanon mukaisesti annetun päätöksen (YUTP) 2019/1296 muuttamisesta;

— neuvoston päätös (YUTP) 2024/645, annettu 19 päivänä helmikuuta 2024, bioturvallisuuden ja bioturvaamisen vahvistamisen tukemisesta Latinalaisessa Amerikassa joukkotuhoaseiden ja niiden maaliinsaattamisjärjestelmien leviämisen estämisestä annetun Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 (2004) täytäntöönpanon mukaisesti.

7. **HENKILÖSTÖ**

Ehdotetun neuvoston päätöksen täytäntöönpano edellyttää erityistä henkilöstön läsnäoloa, jotta voidaan varmistaa kaikkien toimien tehokas, oikea-aikainen ja koordinoitu täytäntöönpano. Sen vuoksi on suunniteltu seuraavia tehtäviä:

— **Yksi YK:n päämajaan sijoitettu poliittisista asioista vastaava virkamies:**

UNODAn joukkotuhoaseosaston alaisuudessa toimiva 1540-tukiyksikkö on hankkeen täytäntöönpanossa johtavassa asemassa. Yksikön poliittisista asioista vastaava virkamies tukee ohjelman yleistä hallinnointia ja valvontaa, mukaan lukien asiaankuuluvien toimien toteuttaminen, koordinointi Etyjin kanssa erityistoimien toteuttamiseksi, hankkeiden seuranta ja arviointi, avunantajien raporttien laatiminen ja säännöllinen viestintä avunantajan kanssa.

— **Yksi alueellinen koordinaattori Addis Abebassa Etiopiassa:**

Alueellinen koordinaattori vastaa poliittisen tahdon kehittämisestä, tietoisuuden lisäämisestä ja valmiuksien kehittämisestä Afrikan valtioiden keskuudessa päätöslauselman 1540 täytäntöönpanon tehostamiseksi muun muassa tunnistamalla jäljellä olevat kansallisen täytäntöönpanon puutteet ja puuttumalla niihin. Koordinaattori varmistaa edelleen erityiset valmiudet päätöslauselman 1540 mukaista tiedotusta ja toimintaa varten Afrikassa ja antaa ensisijaista tukea sellaisten kansallisten ja alueellisten toimien toteuttamiseen, joilla pyritään vahvistamaan päätöslauselman 1540 täytäntöönpanoa alueella.

8. **KESTO**

Hankkeen täytäntöönpanon arvioitu kokonaiskesto on 36 kuukautta.

9. **EU:N NÄKYVYYS**

UNODA toteuttaa kaikki asianmukaiset toimenpiteet julkistaakseen tämän ehdotetun neuvoston päätöksen nojalla toteutettaville toimille annetun EU:n rahoitustuen ja varmistaa siten EU:n osallistumisen täyden näkyvyyden ja tietoisuuden siitä. Nämä toimenpiteet toteutetaan Euroopan komission julkaiseman, EU:n ulkoisen toiminnan tiedotusta ja näkyvyyttä koskevan käsikirjan (Communication and Visibility Manual for EU External Actions) mukaisesti. Tätä varten UNODA korostaa EU:n roolia asianmukaisen brändin ja tiedotuksen avulla, varmistaen toimien avoimuuden ja lisäten tietoisuutta tämän päätöksen tavoitteista sekä EU:n tuesta ja saavutetuista tuloksista. Kaikessa tämän päätöksen mukaisten toimien täytäntöönpanon yhteydessä tuotetussa aineistossa on näkyvästi esillä EU:n lippu sen tarkkaa käyttöä ja jäljentämistä koskevien EU:n ohjeiden mukaisesti.

10. **EDUNSAAJAT**

Ohjelman edunsaajat ovat Yhdistyneiden kansakuntien jäsenvaltioita.

UNODA pyrkii kannustamaan edunsaajavaltioita huolehtimaan naisten mielekkäästä osallistamisesta hankkeen kaikissa vaiheissa.